

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПІКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії
академік НАМН України

професор Ю. В. Вороненко

«*20*» *02* 2018 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ В АСПРАНТУРУ
ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЮ
“СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА”**

14.02.03

Київ

2018

Зміни у всіх сферах системи охорони здоров'я України значно посилюються та прискорилися протягом останніх років, що викликало потребу у появі наукових кадрів, професіоналів нової генерації у галузі соціальної медицини та управління, здатних до глибокого аналізу проблем та обґрунтування ключових тенденцій розвитку системи охорони здоров'я України, застосуванню широкого спектру сучасного методичного апарату щодо наукових досліджень та впровадження розробок на різних організаційних рівнях управління.

Програма вступного іспиту до аспірантури за спеціальністю 14.02.03 - соціальна медицина підготовлена на основі сучасних уявлень і стану розвитку теорії та практики зарубіжної і вітчизняної охорони здоров'я.

Програма вступного іспиту до аспірантури розроблена колективом авторів кафедри управління охороною здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика та включає десять розділів: «Соціальна медицина як основа управління системою охорони здоров'я», «Наукові основи управління системою охорони здоров'я», «Державна політика в охороні здоров'я», «Інформаційне забезпечення управління системою охорони здоров'я», «Правові основи менеджменту», «Економічні основи управління. Фінансовий менеджмент», «Управління інфраструктурою і робочим середовищем закладів охорони здоров'я», «Управління якістю медичної допомоги», «Управління персоналом. Культура управління», «Організація і управління медичною допомогою населенню».

У кожному розділі міститься перелік запитань, на які вступник повинен надати відповіді під час складання іспиту.

Крім того, Програма вступного іспиту до аспірантури містить перелік рекомендованої літератури.

Програма вступного іспиту до аспірантури побудована з урахуванням сучасних тенденцій щодо розвитку науки і практики охорони здоров'я та містить актуальну інформацію для здобувача наукового ступеня.

Рецензенти:

Грузєва Тетяна Степанівна, доктор медичних наук, професор – завідувач кафедри організації охорони здоров'я та соціальної медицини Національного медичного університету імені О. О. Богомольця МОЗ України.

Голубчиков Михайло Васильович, доктор медичних наук, професор – завідувач кафедри медичної статистики Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика

СКЛАД РОБОЧОЇ ГРУПИ

Вороненко Юрій Васильович	Ректор НМАПО імені П. Л. Шупика, професор кафедри управління охороною здоров'я
Толстанов Олександр Константинович	Проректор з навчальної роботи НМАПО імені П. Л. Шупика, професор кафедри управління охороною здоров'я
Михальчук Василь Миколайович	Завідувач кафедри кафедри управління охороною здоров'я НМАПО імені П. Л. Шупика
Гойда Ніна Григорівна	Професор кафедри управління охороною здоров'я НМАПО імені П. Л. Шупика
Латишев Євген Євгенович	Професор кафедри управління охороною здоров'я НМАПО імені П. Л. Шупика
Горачук Вікторі Валентинівна	Професор кафедри управління охороною здоров'я НМАПО імені П. Л. Шупика
Бугро Валерій Іванович	Доцент кафедри управління охороною здоров'я НМАПО імені П. Л. Шупика
Пашенко Віктор Михайлович	Доцент кафедри управління охороною здоров'я НМАПО імені П. Л. Шупика
Кошова Світлана Петрівна	Старший викладач кафедри управління охороною здоров'я НМАПО імені П. Л. Шупика
Нестерець Олена Леонідівна	Старший викладач кафедри управління охороною здоров'я НМАПО імені П. Л. Шупика
Кравченко Василь Віталійович	Докторант кафедри управління охороною здоров'я НМАПО імені П. Л. Шупика

ЗМІСТ

	Стор.
1. Соціальна медицина як основа управління системою охорони здоров'я	5
2. Наукові основи управління системою охорони здоров'я	6
3. Державна політика в охороні здоров'я	7
4. Інформаційне забезпечення управління системою охорони здоров'я	7
5. Правові основи менеджменту	8
6. Економічні основи управління. Фінансовий менеджмент	9
7. Управління інфраструктурою і робочим середовищем закладів охорони здоров'я	10
8. Управління якістю медичної допомоги	10
9. Управління персоналом. Культура управління	12
10. Організація і управління медичною допомогою населенню	12
Перелік рекомендованої літератури	15

Тема 1. Соціальна медицина як основа управління системою охорони здоров'я

Визначення поняття "соціальна медицина"; мета, завдання, предмет, об'єкти дослідження у соціальній медицині.

Теоретичні основи соціальної медицини: теорія здоров'я населення і теорія розвитку охорони здоров'я, теорія організації і управління охороною здоров'я, взаємозв'язок між ними.

Методи соціальної медицини, їх сутність та практичне використання.

Поняття "здоров'я" та "хвороби", їх значення та сфера використання в практичній діяльності охорони здоров'я.

Визначення поняття "індивідуальне здоров'я", його види (фізичне, психічне, біологічне, соціальне), показники, що їх характеризують, та критерії оцінки.

Громадське здоров'я (популяційне) як інтегральна характеристика здоров'я суспільства.

Основні групи факторів ризику індивідуального і громадського здоров'я та їх вплив на формування здоров'я населення.

Вплив діяльності систем охорони здоров'я на формування основних показників здоров'я населення.

Основні закономірності і сучасні проблеми громадського здоров'я в Україні.

Основні тенденції демографічної ситуації в Україні: народжуваність, смертність, природний і міграційний рух населення.

Інтегральні показники здоров'я населення: материнська смертність, смертність немовлят, середня очікувана тривалість життя, середня очікувана тривалість здорового життя, індекс людського розвитку.

Характер і типи сучасної патології в Україні.

Інвалідність населення України як медико-соціальна проблема.

Показники фізичного розвитку як характеристика здоров'я популяції.

Особливості здоров'я населення різних вікових і статевих груп, міського та сільського населення. Регіональні відмінності здоров'я населення.

Медико-соціальні аспекти найбільш розповсюджених і соціально небезпечних захворювань: хвороби системи кровообігу; розлади психіки та поведінки, новоутворення.

Медико-соціальні аспекти найбільш розповсюджених і соціально небезпечних захворювань: травми, ушкодження та інші наслідки дії зовнішніх факторів.

Інфекційні хвороби. ВІЛ-інфекція, туберкульоз.

Світовий і вітчизняний досвід профілактики найбільш розповсюджених і соціально небезпечних захворювань.

Тема 2. Наукові основи управління системою охорони здоров'я

Теоретичні основи управління охороною здоров'я. Сучасний менеджмент.

Комплексний підхід до удосконалення управління.

Еволюція менеджменту.

Менеджер в системі охорони здоров'я.

Основні функції управління та їх реалізація в сучасних умовах.
Комплексне застосування методів управління.
Теорії систем та практика їх застосування в охороні здоров'я.
Системи: види, особливості, складові частини, організаційно-функціональні стадії та критерії якості їх організації.
Практика застосування системного підходу в управлінні
Організація апарату управління як складової частини системи.
Технологія процесу управління.
Загальна характеристика, технологія і організація процесу управління
Технологія розробки та прийняття управлінського рішення.
Планування реалізації управлінського рішення як фаза процесу управління.
Регулювання діяльності системи як фаза процесу управління.
Контроль реалізації управлінського рішення як фаза процесу управління.
Організаційний менеджмент.
Організаційна структура та організаційна діяльність.
Природа організаційних змін.
Побудова організаційної структури: спеціалізація, командний ланцюг, владні повноваження та норма керованості, централізація та децентралізація.
Навичка менеджера.
Лідерство.
Делегування.
Управління часом.
Утворення (формування) команди.
Постановка задач по SMART.

Тема 3. Державна політика в охороні здоров'я

Основи державної політики і стратегії в галузі охорони здоров'я.
Право на охорону здоров'я, медичну допомогу та підходи до визначення державної політики з охорони здоров'я в Україні.
Концептуально-методологічні засади аналізу державної політики та державного управління з перебудови галузі охорони здоров'я.
Основні проблеми системи охорони здоров'я в Україні.
Роль центральної та регіональної виконавчої влади у виробленні та реалізації державної політики з охорони здоров'я населення України.
Еволюція суспільних потреб та перебудова галузі охорони здоров'я в сучасних умовах.
Аналіз та критерії оцінки державної політики з перебудови галузі охорони здоров'я.
Етапи аналізу державної політики.
Визначення проблем, придатних для аналізу державної політики з охорони здоров'я.
Підходи до аналізу систем охорони здоров'я та їх реформування.
Порівняльний аналіз систем охорони здоров'я.

Законодавче регулювання діяльності системи охорони здоров'я.
Механізми впровадження державної політики з охорони громадського здоров'я.
Організація системи охорони здоров'я на макро- та мікро рівнях. Фінансування галузі.
Розміщення фінансових ресурсів.
Методи оплати виробників медичних послуг.
Соціальний маркетинг.
Законодавче врегулювання фінансових і економічних відносин у системі охорони здоров'я України.
Регулювання діяльності з метою оптимального поєднання державного впливу та ринкових механізмів

Тема 4. Інформаційне забезпечення управління системою охорони здоров'я

Медико-статистична інформація в управлінні закладом охорони здоров'я
Організаційна структура, функції служби медичної статистики її правове забезпечення, стратегія розвитку та проблеми використання інформаційних технологій.
Значення медико-статистичної інформації в управлінні охороною здоров'я
Загальні вимоги до звітів та облікової документації.
Методичні підходи до вивчення стану здоров'я населення.
Значення інформації про здоров'я населення в управлінні охороною здоров'я.
Сучасні тенденції стану здоров'я населення України.
Медико-демографічна інформація в управлінні охороною здоров'я.
Комплексна оцінка стану здоров'я населення та її використання в управлінні охороною здоров'я
Статистика мережі охорони здоров'я.
Аналіз забезпеченості матеріальними, фінансовими та трудовими ресурсами
Облік, звітність та аналіз діяльності стаціонарних закладів.
Облік, звітність та аналіз діяльності амбулаторно-поліклінічних закладів для дорослого населення.
Облік, звітність та аналіз діяльності закладів охорони материнства й дитинства.
Вивчення передового досвіду організації обліку, системи накопичення, розробки та аналізу інформації, використання сучасних інформаційних технологій у закладах охорони здоров'я.
Статистичні методи обробки медичної інформації.
Методи збору та обробки медико - статистичної інформації в лікувальних установах для прийняття управлінських рішень.
Тренди.
Експертні оцінки.
Медичні інформаційні системи.
Електронний документообіг.
Стандарти обміну даними між інформаційними системами.
Телемедицина.
Інформатизація медичної освіти.

Принципи використання сучасних інформаційних технологій в закладах охорони здоров'я.

Забезпечення єдиного інформаційного простору (Internet, Intranet). Використання пакетів прикладних програм для забезпечення своєї професійної діяльності та організації міжпрофесійної взаємодії (Word, Excel, Skype, Power Point, Microsoft Outlook, електронна пошта; мережа Інтернет; MedLine.

Експертні медичні системи.

Етичні питання збору, збереження та передачі персоніфікованої медичної інформації.

Тема 5. Правові основи менеджменту

Правове регулювання діяльності системи охорони здоров'я

Законодавство України про охорону здоров'я: сучасний стан.

Державні закупівлі в Україні. Державна політика у сфері державних закупівель.

Юридична відповідальність медичних працівників.

Правовий статус особи в сфері охорони здоров'я за національним законодавством.

Доступ до інформації в медичних закладах.

Захист персональних даних.

Основи трудового права.

Трудовий договір з працівниками охорони здоров'я.

Порядок прийому та звільнення працівників.

Колективний договір, зміст та порядок укладання.

Робочий час і час відпочинку медичних працівників. Дисципліна праці в охороні здоров'я.

Перевірки лікувально-профілактичних закладів.

Шляхи запобігання та протидії корупції посадовими особами системи охорони здоров'я.

Тема 6. Економічні основи управління. Фінансовий менеджмент

Охорона здоров'я в умовах ринкових відносин

Система фінансування охорони здоров'я в умовах ринку

Організаційно-правові форми господарської діяльності в охороні здоров'я

Реформування статусу бюджетних медичних закладів

Організація фінансово-економічної служби медичного закладу

Системний аналіз організації фінансово-економічної служби медичного закладу

Народногосподарська ефективність охорони здоров'я (медична, соціальна, економічна ефективність, соціально-економічний потенціал працездатності)

Клініко-економічний аналіз в охороні здоров'я (основні терміни і поняття

клініко-економічного аналізу в охороні здоров'я, типи економічні оцінки в охороні здоров'я: CER, CMR, CUR, BSA)

Застосування економічних оцінок при прийнятті рішень в закладах охорони здоров'я

Управління обмеженими ресурсами

Аналіз фінансового стану медичного закладу

Фінансова звітність медичного підприємства, її зміст та призначення
Оцінка фінансової стійкості та ліквідності медичного підприємства
Оцінка показників ділової активності медичного підприємства
Системи та методи фінансового аналізу медичного закладу
Управління основними та оборотними активами медичного закладу
Управління активами медичного закладу
Факторний аналіз ефективності використання необоротних та оборотних активів
Ціноутворення в охороні здоров'я в умовах ринкової економіки
Політика ціноутворення та визначення вартості медичної допомоги
Обчислення вартості медичних послуг
Управління прибутком медичного підприємства
Аналіз прибутковості надання медичної послуги
Формування, розподіл та використання прибутку
Методологічні основи фінансового менеджменту
Оцінка фінансових активів в часі. Прості та складні відсоткові ставки
Анюїтет, врахування інфляції при прийнятті управлінських рішень. Еквівалентні відсоткові ставки
Управління інвестиційною діяльністю в охороні здоров'я
Інвестиційна діяльність медичного закладу
Оцінка ефективності інвестиційних проектів в охороні здоров'я
Фінансування інвестиційних проектів шляхом залучення банківського та товарного кредитів
Принципи фінансування медичної допомоги та оплата праці медичних працівників
Теоретичні основи маркетингу (поняття: ринок, потреби, попит, пропозиції,)
Характеристики послуг як товару та особливості маркетингу послуг
Заходи зовнішнього та внутрішнього маркетингу.
Заходи по просуванню медичних послуг на ринку
Аналіз маркетингових можливостей медичного закладу
Розробка маркетингових рішень

Тема 7. Управління інфраструктурою і робочим середовищем закладів охорони здоров'я

Організаційно-правові питання управління матеріальними ресурсами медичного закладу.
Управління інфраструктурою медичного закладу.
Управління матеріальними ресурсами медичного закладу.
Нормативне регулювання питань управління матеріальними ресурсами медичних закладів в Україні.
Управління ризиками в господарській діяльності медичного закладу. Страхування ризиків.
Організація інформаційно - комунікаційного забезпечення.
Дизайн, експлуатація та безпека приміщень.

Планування потреб у забезпеченні життєдіяльності медичного закладу.
Визначення експлуатаційних витрат закладу.
Управління витратами на (лікарські засоби, витратний матеріал, обслуговування та ремонт обладнання та пристроїв, харчування пацієнтів, прибирання приміщень та благоустрій території, тощо)
Інші види забезпечення життєдіяльності медичного закладу (сервісні служби або соціальна інфраструктура): організація профілактично-оздоровчих заходів та дозвілля персоналу, передача майна в оренду.
Організація охорони праці у закладах охорони здоров'я
Організація охорони праці у закладах охорони здоров'я.
Державні будівельні норми України. ДБН В.2.2-10-2001.
Будинки і споруди.
Заклади охорони здоров'я.
Утилізація побутових і медичних відходів.

Тема 8. Управління якістю медичної допомоги

Світові моделі управління якістю в охороні здоров'я.
Модель управління якістю медичної допомоги А. Донабедіана.
Професійна, бюрократична, індустріальна моделі управління якістю в охороні здоров'я.
Світовий досвід управління і забезпечення якості медичної допомоги.
Національний досвід управління якістю медичної допомоги: проблеми, досягнення і стратегії розвитку.
Законодавчі основи управління якістю медичної допомоги у вітчизняній галузі охорони здоров'я
Законодавче регулювання ліцензування закладів охорони здоров'я.
Законодавче регулювання акредитації закладів охорони здоров'я.
Сертифікація спеціалістів як механізми забезпечення якості медичної допомоги.
Стандартизація медичних технологій: світовий і вітчизняний досвід.
Види стандартів у сфері охорони здоров'я України.
Уніфіковані клінічні протоколи медичної допомоги: нормативне забезпечення, призначення, порядок використання у закладах охорони здоров'я.
Локальні медико-технологічні документи: нормативне забезпечення, призначення, порядок розробки і використання у закладах охорони здоров'я.
Державний формуляр лікарських засобів: нормативне забезпечення, призначення, порядок використання у закладах охорони здоров'я.
Локальний формуляр лікарських засобів: нормативне забезпечення, призначення, порядок розробки і використання у закладах охорони здоров'я.
Клінічний маршрут пацієнта як складова локального протоколу медичної допомоги.
Організація розробки локальних медико-технологічних документів у закладах охорони здоров'я.
Клінічні індикатори якості медичної допомоги. Сутність поняття, нормативне забезпечення.

Організація моніторингу якості медичної допомоги за індикаторами якості в закладах охорони здоров'я.

Організація моніторингу якості медичної допомоги за індикаторами якості на галузевому рівні.

Організація експертної оцінки якості медичної допомоги. Відмінність експертної оцінки від моніторингу якості.

Національні стандарти на системи управління якістю ДСТУ ISO 9001:2009: структура стандарту, призначення, відмінності від інших інструментів регулювання якості медичної допомоги.

Роль пацієнта у забезпеченні якості медичної допомоги.

Види комунікацій і форми співпраці між пацієнтами і закладом охорони здоров'я з питань забезпечення якості медичної допомоги.

Тема 9. Управління персоналом. Культура управління

Нормативне регулювання трудових відносин. Основні положення Кодексу законів про працю

Формування кадрового складу медичного закладу.

Планування кадрових потреб

Технології пошуку, відбору та вивільнення кадрів

Адаптація працівників

Формування кадрового резерву

Управління кадрами медичного закладу

Кадровий документообіг

Мотивація праці

Стимулювання праці

Оцінка персоналу

Огляд сучасних методів оцінки персоналу. Дослідження факторів управління персоналом

Атестація кадрів

Розвиток персоналу медичного закладу

Планування і організація заходів безперервного професійного розвитку

Професійне вдосконалення медичних працівників

Формування організаційної культури (типи культур, цінності та норми).

Зовнішнє середовище організації. Соціальна відповідальність. Етика управління.

Урегулювання конфліктних ситуацій. Природа конфліктної ситуації в організації.

Управління конфліктною ситуацією та стратегії розв'язання конфлікту.

Організація виступів та переговорів.

Тема 10. Організація і управління медичною допомогою населенню

Організація надання медичної допомоги населенню України в сучасних умовах

Організація первинної медичної допомоги населенню в сучасних умовах та управління нею

Внутрішній контроль якості страхових медичних послуг.
Взаєморозрахунки страховика та медичних закладів
Документообіг, що забезпечує надання та облік медичних послуг за договорами МС
Особливості угоди на надання послуг між медичними закладами та страховиком
Взаєморозрахунки та контроль за проведенням взаєморозрахунків
Облік страхових медичних послуг. Класифікатор послуг
Міжнародний досвід організації ПМСД на засадах сімейної медицини. Принципи організації.
ПМСД-інструмент реалізації глобальної стратегії ВООЗ
Концепція розвитку сімейної медицини в Україні
Організаційні аспекти діяльності сімейного лікаря
Типи закладів сімейної медичної практики
Економічні засади сімейної медицини
Лікувально-профілактична діяльність сімейного лікаря
Особливості організації меддопомоги окремим категоріям громадян
Взаємодія сімейного лікаря зі спеціалістами на догоспітальному рівні та закладами вторинного рівня
Документообіг загальної лікарської практики
Актуальні питання організації медичного забезпечення військ воєнного та мирного часу
Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення Збройних сил України
Організація медичного забезпечення військ воєнного та мирного часу
Умови діяльності медичної служби, їх вплив на організацію медичного забезпечення бойових дій військ.
Алгоритм адаптації закладу охорони здоров'я до роботи в умовах ведення бойових дій. Організація матеріально-технічного забезпечення
Медична служба оперативних об'єднань
Організаційно-правові основи санітарного нагляду у військах та серед населення при надзвичайних станах
Формування навичок санітарного нагляду за водопостачанням
Формування навичок санітарного нагляду за харчуванням
Формування навичок санітарного нагляду за розміщенням військ
Актуальні питання гігієни військової праці

Перелік рекомендованої літератури

1. Армстронг Г., Котлер Ф. Введение в маркетинг/ Пер. с англ. 8-е изд. - СПб.: Питер, 2007.- 832 с.
2. Барнич, Ю. О. Бізнес-план підприємницької виробничої діяльності. Навчальний. посібник; Національний техн. ун-т України "Київський. політехнічний. ін-т". - 2-ге вид., доповнене. - К. : НТУУ "КПІ", 2011. - 124 с.
3. Белов Л. А. Пути повышения качества медицинской помощи / Л. А. Белов // Здравоохранение. — 2009. — № 1. — С. 62 — 63.
4. Бодак В. М. Актуальні питання управління лікувально-діагностичним процесом у стаціонарі лікарні / В. М. Бодак // Україна. Здоров'я нації. — 2009. — №1. — 2 (9 — 10). — С. 12 — 14.
5. Бондарець І.А. Генетико-демографічні процеси як основа відтворення населення / І.А. Бондарець, О.В. Линчак, О.І. Тимченко // Гігієна населених місць: зб. наук. пр. – К., 2007. – Вип. 50. – С. 371-377.
6. Будзан Б.П. Роздуми менеджера.- К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2012.- 256 с.
7. Бутенко Н.В.Маркетинг. –Атіка, К - 2008. – 249 с.
8. Виханский О.С. Менеджмент: ученик / О.С. Виханский, А.И. Наумов. – 3-е изд. – М.: Гардарики, 2006. – 438 с.
9. Вороненко Ю. В. Проблеми забезпечення якості кадрових ресурсів системи охорони здоров'я України / Ю. В. Вороненко // Охорона здоров'я України. — 2008. — № 3. — С. 20 — 21.
10. Вороненко Ю. В., Гойда Н.Г. Криштопа Б.П. Пашенко В.М. Реформування статусу бюджетних медичних закладів в умовах ринкових відносин. //Охорона здоров'я України. – 2009, № 2. С. 60 – 65.
11. Вороненко Ю. В., Пашенко В. М. Фінансовий менеджмент з основами економіки охорони здоров'я. К. 2011. 499с.
12. Вялков А. И. Управление качеством медицинской помощи в лечебно-профилактическом учреждении на современном этапе / А. И. Вялков, Р. А. Хальфин, Е. Л. Никонов // ГлавВрач. — 2009. — № 3. — С.17 — 21.
13. Генетические аспекты адаптации популяций к воздействию внешних факторов / О.И. Тимченко, И.А. Бондарец, Э.М. Омельченко [та ін.] // Научно-методические основы изучения адаптации детей и подростков к условиям жизнедеятельности: Сб. научн. тр. / под ред. В.Р. Кучмы, Л.М. Сухаревой – М., 2006. – С. 215-222.
14. Герасимов Б.Н. Управление качеством: Учебное пособие. – 2-е изд. / Герасимов Б.Н., Злобина Н.В., Спиридонов С.П. – М.: КноРус, 2007. – 272 с.
15. Горбась І. М. Епідеміологія основних факторів ризику серцево-судинних захворювань / І. М. Горбась // Артериальная гипертензия. - 2008. — № 2 (2). - С. 13-18.

16. Громадське здоров'я / За ред акад. В. Ф. Москаленка. - Нова книга, 2013. - 560 с.
17. Грузева Т. С. Соціальний градієнт у доступності послуг охорони здоров'я / Т. С. Грузева // Східноєвропейський журнал громадського здоров'я. — 2011. — № 1 (13). — С. 104 — 105.
18. Гук А. П. Формування індикаторів якості надання медичної допомоги при черепно-мозковій травмі / А. П. Гук // Медичні перспективи. — 2010. — Том XV. — № 1. — С. 128 — 129.
19. Дафт Р. Менеджмент / Р. Дафт. — СПб.: Питер, 2004. — 672 с.
20. Деминг У. Едвард. Новая экономика / У. Эдвард Деминг; [пер. с англ.] М.: Эксмо, 2008. — 208 с.
21. Демографічна ситуація [Електронний ресурс] / Державна Служба Статистики України. — Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/ds.htm.
22. Демографічна ситуація в Україні у 2012 році / / Державна Служба Статистики України. Експрес-випуск. — Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/ds.htm.
23. Дзяк Г. В. Підходи до визначення стратегії підвищення якості медичного обслуговування в Україні, гармонізовані з загальноєвропейськими методами / Г. В. Дзяк, В. М. Лехан, Л. В. Крячкова // Медичні перспективи. — 2010. — Том XV, № 1. — С. 6 — 9.
24. Дуб Л. Р. Перспективи застосування стандартів ISO для поліпшення якості діяльності медичних та фармацевтичних закладів різного спрямування / Л. Р. Дуб, А. Б. Зіменковський, О. В. Никулишин // Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація. — 2009. — № 1—2. — С. 28 — 33.
25. Задоволеність медичною допомогою як критерій якості її надання / О. З. Децик, Н. І. Кольцова, О. Л. Самотовка [та ін.] // Медичні перспективи. — Том XV, 2010. — № 1. — С. 71 — 74.
26. Зайцев В. М. Прикладная медицинская статистика : Учебное пособие / Зайцев В. М., Лифляндский В. Г., Маринкин В. И. — 2-е изд. — СПб : ООО «Издательство ФОЛИАНТ», 2006. — С. 220-221.
27. Звягинцева Т. В. Формулярная система лекарственного обеспечения: мировой опыт и развитие в Украине / Т. В. Звягинцева, С. И. Миронченко // Экспериментальна і клінічна медицина. — 2011. — № 2. — С. 61 — 66.
28. Здоров'я населення – пріоритет і запорука майбутнього України (за основними результатами досліджень лабораторії генетичної епідеміології ДУ ІГМЕ АМНУ) - Актуальні проблеми акушерства і гінекології, клінічної імунології та медичної генетики: зб. наук. пр. — Вип. 17. — Київ-Луганськ, 2009. — С. 5-39.
29. Здоров'я населення України: вплив генетичних процесів [Текст] / А.М. Сердюк, О.І. Тимченко, В.В. Єлагін та ін // Журн. АМН України. - 2007. - Т. 13, N 1. - С. 78-92.

30. Здоровье 2020: Основы Европейской политики в поддержку действий всего государства и общества в интересах здоровья и благополучия / Мальта: Европейское региональное бюро ВООЗ. –2012. – 18 с.
31. Зюков О. Л. Сучасні підходи до визначення змісту поняття «Якість медичної допомоги» / О. Л. Зюков // Охорона здоров'я України. — 2007. — № 3. — 4. — С. 54 — 59.
32. Игнатов В.А., Албастова Л.Н. Теория управления: Курс лекций.:ИКЦ «МарТ»; М - 2006. - 467 с.
33. Карташова С.С. Методологія оцінки здоров'я: співставлення результатів, отриманих за допомогою інтенсивних показників та показників потенційної демографії / С.С. Карташова, О.І. Тимченко // Довкілля та здоров'я. – 2009. – № 1. – С. 24-29.
34. Карташова С.С. Показники смертності як індикатори стану здоров'я / С.С. Карташова, О.І. Тимченко, Е.М. Омельченко // Український медичний альманах. – 2009. – Т. 12, № 2. – С. 82-84.
35. Князев С. Управление. Искусство, наука, практика / С.Князев, - Минск: Армита-Маркет, 2002. – 512 с.
36. Козловський В. О., Лесько О. Й/ Бізнес-планування. Навч. посібник для студентів. вищих навч. закл. ; Вінницький національний технічний ун-т. - Вінниця : Універсум-Вінниця, 2008. – 241с.
37. Колесніков Г. О. Теоретичні основи складання фінансового плану в процесі бізнес-планування. Навчальний. посібник для студентів. вищих. навчальних. закладів. Українська акад. наук, Волинський. ін-т економіки та менеджменту. - Луцьк : ВІЕМ, 2010. - 140 с.
38. Конспект лекцій доц. В.І. Бугро.
39. Корнацький В. М. Проблеми здоров'я суспільства і продовження життя / Корнацький В. М. – Київ : [б. в.], 2006. – 136 с.
40. Котлер Ф. Основы маркетинга. Краткий курс - СПб.: Вильямс - 2007. – 656с.
41. Кузьмін О.Є. Основы менеджменту: підручник / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – К.:Академвидав, 2003. – 416 с.
42. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г., Петришин Н.Я. Менеджмент: навч. посіб. для самостійної роботи студента / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, Н.Я. Петришин. – К.:Академвидав, 2012. – 296 с.
43. Лехан В. Застосування принципів доказового менеджменту для прийняття управлінських рішень щодо підвищення якості медичної допомоги / Валерія Лехан, Олег Зюков // Україна. Здоров'я нації. — 2009. — № 1 — 2. — С. 71 — 73.
44. Лехан В. М. Вплив запровадження системи менеджменту якості згідно зі стандартами серії ISO на якість медичних втручань у стаціонарі / В. М. Лехан, М. В. Павленко // Україна. Здоров'я нації. — 2010.— № 4. — С. 78 — 83.
45. Лехан В. Системы здравоохранения в переходном периоде. Украина / В. Лехан, В. Рудой, Э. Нолт // – Копенгаген : [б. изд.], 2004. – С. 93–103.

46. Ліщишина О. М. Методологічні питання розробки клінічних індикаторів якості медичної допомоги / О. М. Ліщишина, Є. Л. Горох // Медичні перспективи. — Том XV, 2010. — № 1. — С. 66 — 68.
47. Мартиненко М.М. Основи менеджменту: Підручник. — К.: Каравела, 2008. — 496 с.
48. Маслоу А. Маслоу о менеджменте / Пер. с англ. — СПб.: Питер, 2003. — 416 с.
49. Медик В. А., Юрьев В. К. Курс лекций по общественному здоровью и здравоохранению. — М., МЕДИН, 2003. — 456 с.
50. Медико-демографічна ситуація та основні показники медичної допомоги населенню в регіональному аспекті. 2013 рік. — К., 2013. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.uiph.kiev.ua/elektronna-biblioteka>
51. Менеджмент в охороні здоров'я: Навчально-методичний посібник/ Вороненко Ю.В., Проданчук М.Г., Гойда Н.Г., Латишев Є.Є., Михальчук В.М., Піщиков В.А., за заг.ред. академіка НАМН України Ю.В.Вороненка.- К.:Медицина України, 2014.-334 с.
52. Менеджмент в охороні здоров'я: Підручник / Під заг. ред. М.І.Хвисяка і І.І.Парфьонові. — Харків: ТОВ «Оберіг», 2008. — Ч.1 — 358 с.
53. Менеджмент в охороні здоров'я: Підручник / Під заг. ред. М.І.Хвисяка і І.І.Парфьонові. — Харків: ТОВ «Оберіг», 2008. — Ч.2 — 550 с.
54. Менеджмент у системі медичної допомоги / Журавель В.І., Запорожан В.М. - Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2000. — 432 с.
55. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. — М.: Дело, 1999. — 800 с.
56. Методика розробки системи індикаторів якості медичної допомоги. Наказ МОЗ України від 28.09.2012 р. №751 «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я України», зареєстрована в Міністерстві юстиції України 29 листопада 2012 року за № 2002/22314. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.dec.gov.ua/mtd/doc/751/2012_751_3ki.doc — Назва з екрану.
57. Методика розробки та впровадження медичних стандартів (уніфікованих клінічних протоколів) медичної допомоги на засадах доказової медицини. Наказ МОЗ України від 28.09.2012 р. №751 «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я України», зареєстрована в Міністерстві юстиції України 29 листопада 2012 року за № 2001/22313. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.dec.gov.ua/mtd/doc/751/2012_751_2met.doc. — Назва з екрану.
58. Методичні рекомендації з організації клінічного управління ризиками та безпеки медичної допомоги в закладах охорони здоров'я». — К., 2012. — 23 с.

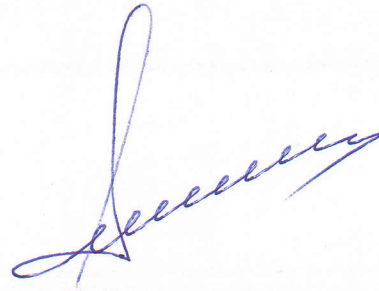
59. Мінцер О.П. та ін. Інформаційні технології в охороні здоров'я і практичній медицині: Навч. посіб. / О.П.Мінцер, В.Ф.Москаленко, С.В.Веселий. – К.: Вища школа, 2004. – 423 с.: іл.
60. Москаленко В. Ф. Організаційно-методичні аспекти підвищення якості медичної допомоги в Україні / В. Ф. Москаленко, Т. С. Грузєва, Л. І. Галієнко // Медичні перспективи. — Том XV, 2010. — № 1. — С. 123.
61. Москаленко В.Ф. Здоровье и здравоохранение: ключевые императивы. – К.: ВД «Авіцена», 2011. – 256 с.
62. Нові технології навчання менеджменту в медицині. Навчальний посібник / За заг. ред. Ю.В.Вороненка, Н.Г.Гойди, О.П.Мінцера, М.Мітчелла – К.: Книга плюс, 2009. – 416 с.
63. Общественное здоровье и здравоохранение: учебник / Лисицын Ю.П. - 2-е изд. - 2010. - 512 с.
64. Окрепилов В.В. Менеджмент качества: в 2 т. – Т. 1 / В.В. Окрепилов. – СПб. : Наука, 2007. – 503 с.
65. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту: Підручник. Видання 3-є, перероблене і доповнене. – К.: «Кондор», 2008. – 664 с.
66. Охорона здоров'я України : проблеми та напрямки розвитку / В. М. Лехан, Г. О. Слабкий, М. В. Шевченко [та ін.]. // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2011. - № 4. – С. 14 – 19.
67. Охорона здоров'я України: стан, проблеми, перспективи : [монографія] / [Ю. В. Вороненко, В. М. Князевич, В. В. Лазоришинець та ін.]. – К., МОЗ України, 2009. – 439 с.
68. Оцінка стану громадського здоров'я за показниками смертності / Е.М. Омельченко, С.С. Карташова, Н.В. Позмогова [та ін.] // Гігієна населених місць: зб. наук. пр. – Вип. 49. – К., 2007. – С. 400-404.
69. Палеха Ю.І. Менеджмент персоналу: навч. посіб. – 2-ге вид., виправлене. - К.: Видавництво Ліра-К. - 2012.- 336 с.
70. Пащенко В. М. Виробничий план. \\\ Практика управління медичним закладом.2013. № 7, С. 19-32.
71. Пащенко В. М. Інвестиційна ефективність бізнес-плану \\\ Практика управління медичним закладом.2013. № 10, С. 24-36
72. Пащенко В. М. Маркетинг медичних послуг у бізнес-плануванні.\\\ Практика управління медичним закладом. 2013. № 4, С. 47-56.
73. Пащенко В. М. Маркетинг-планування у діяльності медичного закладу.\\\ Практика управління медичним закладом. 2013. № 5, С. 34-45.
74. Пащенко В. М. Мета, зміст і технологія розробки бізнес-плану.\\\ Практика управління медичним закладом. 2013. № 3, С. 26-33
75. Пащенко В. М. Організаційний план бізнес-проекту. \\\ Практика управління медичним закладом.2013. № 8, С. 16-30.
76. Пащенко В. М. Технології внутрішнього маркетингу. \\\ Практика управління медичним закладом. 2013. № 6, С. 19-32.

77. Пащенко В. М. Фінансова складова бізнес-плану. . \ \ Практика управління медичним закладом. 2013. № 9, С. 24-36.
78. Пащенко В.М. Реформування статусу бюджетних медичних закладів в умовах ринкових відносин. // Управління закладом охорони здоров'я». 2007. №8. С.41-47
79. Первинна медико-санітарна допомога / сімейна медицина: [монографія] / за ред. В.М.Князевича: Міністерство охорони здоров'я України. – К., 2010. – 404 с.
80. Применение методов статистического анализа для изучения общественного здоровья и здравоохранения. Учебное пособие для практических занятий / Под ред. В. З. Кучеренко. - 4-е изд., перераб. и доп. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 256 с.
81. Приходько А.М. Міське середовище і здоров'я: формування психологічного простору / А.М. Приходько, О.І. Тимченко // Гігієна населених місць: зб. наук. пр. – Вип. 53. – К., 2009. – С. 385-390.
82. Прищепя Н. П. Бізнес-планування. Навч.-метод. Посібник. Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. - Луганськ : Алма-матер, 2007. - 128 с.
83. Про аудиторську діяльність. Закон України. Редакція від 12.12.2012 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.
84. Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги. / Закон України від 7 липня 2011 року N 3611-VI. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3611-17>.
85. Про затвердження індикаторів якості медичної допомоги. Наказ МОЗ України від 02.11.2011 р. № 743. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20111102_743.html.
86. Про затвердження Концепції управління якістю медичної допомоги у галузі охорони здоров'я в Україні на період до 2020 року» Наказ МОЗ України від 01.08.2011 № 454.
87. Про моніторинг клінічних індикаторів якості медичної допомоги, Наказ МОЗ України від 11.09.2013 р. № 795 зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27 вересня 2013 року за № 1669/24201; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moz.gov.ua/ua/portal>.
88. Рекомендації щодо вдосконалення системи управління якістю медичної допомоги в Україні: інструменти управління якістю / Проект ЄС «Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні» // Представництво Європейської Комісії в Україні. – К., 2009. – 44 с.
89. Решетников А.В. с соавт. //Экономика здравоохранения. М. - 2007. - 271с.
90. Робинс С. Менеджмент / С.Робинс. – 6-е узд. - М.: Вильямс, 2002. – 880с.

91. Рудьєв В.А., Гуткевич С.О. Менеджмент: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. - 312 с.
92. Савельєв Є.В. Новітній маркетинг: Навчальний посібник. «Знання». К.-2008. – 420 с.
93. Семенова І. Історія менеджмента: ученик для вузов / І. Семенова. – М.: Юнити, 2000. – 222 с.
94. Семь нот менеджмента. Настольная книга руководителя / под. ред. В.Красновой и А.Привалова. – М.: ЗАО «Журнал Эксперт», 2000. – 412с.
95. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / За ред. Ю.В. Вороненка і В.Ф. Москаленка. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. – 680 с.
96. Стецюк П.А. Бізнес-план в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств. - К. : ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2007. - 110 с.
97. Столяров Г. С., Вороненко Ю. В., Голубчиков М. В. Статистика охорони здоров'я: Підручник. – Київ, 2002. – 230 с.
98. Суворова С.П. Международные стандарты аудита / Суворова С.П., Парушина Н.В., Галкина Е.В. – М.: ВД «ФОРУМ»: ИНФРА–М., 2007. — 320 с.
99. Сучасні напрями менеджмент в охороні здоров'я: Навчально-методичний посібник/ Вороненко Ю.В., Проданчук М.Г., Гойда Н.Г., Латишев Є.Є., Михальчук В.М.; за заг.ред. академіка НАМН України Ю.В.Вороненка.- К.: Видавничо-інформаційний центр «Медицина України», 2015.-335 с.
100. Управління повсякденною діяльністю медичної служби / Під. ред. проф. Бадюка М.І. – К.: «МП Леся», 2012. – 382 с.
101. Федоренко В.Г. Менеджмент: Підручник / Федоренко В.Г. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Алерта, 2014.- 344 с.
102. Хвороби системи кровообігу як медико-соціальна і суспільно-політична проблема (Аналітико-статистичний посібник) / Під ред. акад.. Коваленка В. М. – К., «СПД ФО Коломіцин В. Ю.». 2014 - 279 с.
103. Хлебович Д.И. Сфера услуг: маркетинг: Учебное пособие / под. ред. Т.Д. Бурменко, М., Кнорус, - 2007. - 240 с.
104. Шелдрейк Д. Теория менеджмента: от тейлоризма до японизации / Д. Шелдрейк. – СПб.: Питер, 2001. – 352 с.
105. Шипунов В. Основы управленческой деятельности: ученик / В. Шипунов. – М.: Высшая школа, 2001. – 304 с.
106. Шкатулла В.И. Настольная книга менеджера по кадрам / В.И. Шкатулла. – 2-е изд., зим. и доп. – М., 2001. – 560 с.
107. Шутов М. М., Дорофиев В.В. Блинова Н.С. Оптимизация управления ресурсами здравоохранения.: Ученик. Донецк - 2005. - 238 с.
108. Шутов М. М., Петряєва О. Б. Організація підприємництва в охороні здоров'я. Підручник. Донецьк - 2007. - 285 с.

109. Щепин О.П., Медик В.А. Общественное здоровье и здравоохранение. Учебник. / Щепин О.П., Медик В.А. . Издательская группа ГЭОТАР-МЕДИА. 2011 – 586 с.
110. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідемічну ситуацію. 2010 рік : [монографія] / За ред. О. В. Аніщенка. - К., 2011. - Т. 1. - С. 10-34.
111. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідемічну ситуацію. 2011 рік / За ред Р.В. Богатирьової. – К., 2012. – С.19.

Голова предметної комісії
завідувач кафедри управління
охороною здоров'я
професор

В. М. Михальчук